

PORTFOLIO

Mööblirestauraatori eriala

Tallinna Ehituskool

Anneli Vaabel

MR 20-ps

TÖÖ JUHENDAJAD

SVEN AUNASTE

VESSE JÄMSÄ

PRAKTIKA JUHENDAJAD

MAREK TARKIN

MATI RAAL

Tänuõnad Tallinna Ehituskooli õpetajatele Sven Aunastele ja Vesse Jämsäle. Sain teilt esmased ja kõige olulisemad teadmised puutöö ning polstri kohta. Soovin tänada esimese praktikakoha juhendajat Marek Tarkini, kelle juhendamisel ja õpetamisel puutusin esimest korda kokku polstri tegemisega. Suurimad tänud praktika juhendajale Tsunftijänesest Mati Raalile, kellelt sain nõuandeid, soovitusi, praktilisi oskusi nii praktiliste tööde kui ka lõputöö tegemise osas. Lisaks kõigile juhendajatele olid minu kooliteel olulisteks kaaslasteks kursusekaaslased, kes olid alati jõu ja nõuga abiks ja motivatsiooniks.

Sisukord

MINUST	1
OSKUSTÖÖD MEISTRITE JUHENDAMISEL	2
Puidu käsitsi töölemine	3
Puidu masintöötlemine	5
Puidulõige	7
Puitpindade spoonimine	11
Intarsia koostamine	13
Materjalide juurdelõikus ja õmblemine	17
Mööbli polstri restaureerimine	21
RESTAUREERIMISTÖÖD	23
Ampiirstiilis kasepuidust tugitool	24
Aaderdatud Juugendstiilis tool	26
Biidermeier stiilis tugitool	28
Pesukummut	30
Lõputöö tool	32
PRAKTIKA	44
Maamesi OÜ	45
Tsunftijänes	47
KOKKUVÕTE	52

"Ära kunagi häbene oma eksimusi tunnistada. See näitab, et oled täna targem, kui olid eile."

-Jonathan Swift

MINUST

Olen väljakutseid armastav elupõline saarlane. Alustasin oma kooliteed Tallinna Ehituskoolis 2020 aasta sügisel.

Eelnevalt olin õppinud väike-ettevõtjaks toidlustuse alal ja töötanud nii koka, peakoka kui ka vanem pizzameistrina - kokku lausa 26 aastat. Oma elus soovisin teha kannapöörde, et kogeda midagi uut ja huvitavat.

Minu kokkupuude puiduga koosnes alguses igaastasest küttepuidu saagimisest, lõhkumisest ja riita ladumisest, kuid mõned aastat tagasi võtsin käsile kodus vanade sise-palkseinade taastamise. Eemaldasin vanad naelad, lihvisin pinnad ja vahatasin karnauba vesivahaga. Lõpptulemus magamistoas jäi väga ilus ja naturaalne ning sobis talumaja stiiliga. Siiski ei saa öelda, et omaksin suurt eelnevat kogemust - uued olid kõik tööriistad, masinad ja töövõtted, mida sain esimest korda käsitseda koolis.

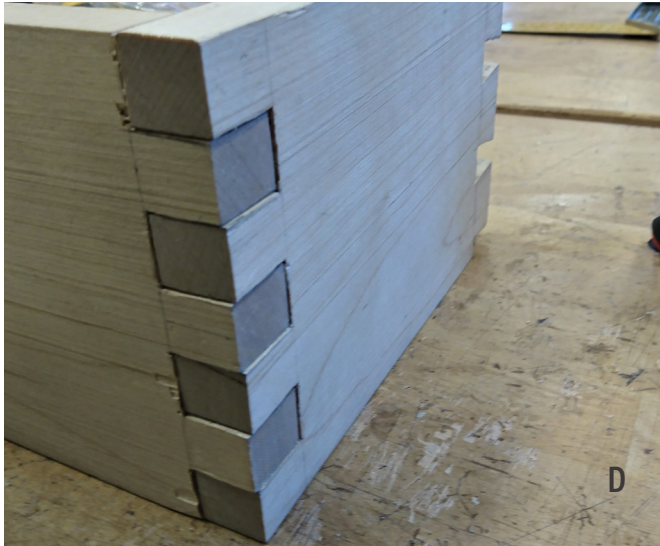
Mööbli restauraatori eriala valisin koroonajärgsel ajal kodus igavledes. Soovisin leida huvitava käelise tegevuse, mis ei nõuaks kodust lahkumist, kuid samuti oleks tulevikus mõnus pensionilisa.

I

OSKUSTÖÖD

MEISTRITE JUHENDAMISEL

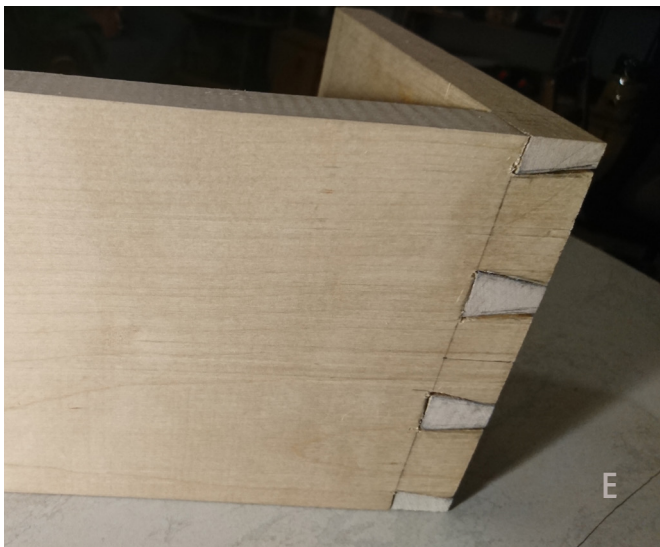
PUIDU KÄSITSI TÖÖLEMINE

Kõige esimene ülesanne, mille koolis saime oli puidust tappide tegemine. Vajalik oli teha kolme eri tüüpi tappe - harktapp, rööptapp, kalasabatapp ning kõige lõpus ka eri tüüpi tappidest kokku pandud tapiraam. Ülesande eesmärk oli esmakordselt tutvustada eri käsitööriistu nagu Jaapani saag ja peitlid. Kuna peitlid läksid päris kiiresti nüriks, siis õppisime ka peitlite teritamist. Iga tööriistaga käisid kaasas oma töövõtted ja ohutusnõuded, millega saime tutvuda ning mida pidime järgima.

Töö käik: Esimese sammuna lõikasin puidust tooriku kasutades Jaapani saagi. Märkisin toorikutele joonise abil tapi asukohad väljalõigete jaoks. Kinnitasin tooriku kindlalt tislripingile ning kasutasin erinevas suuruses peitleid märgitud kohtadest puidu eemaldamiseks.

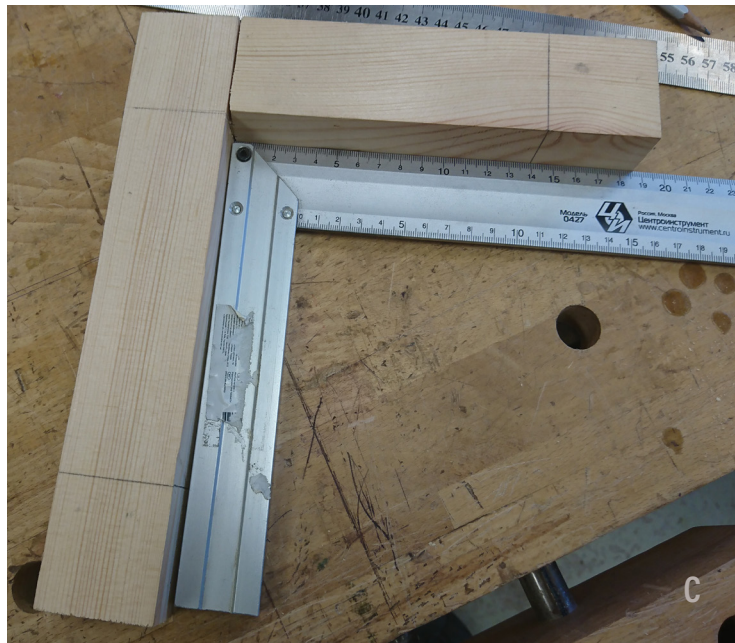
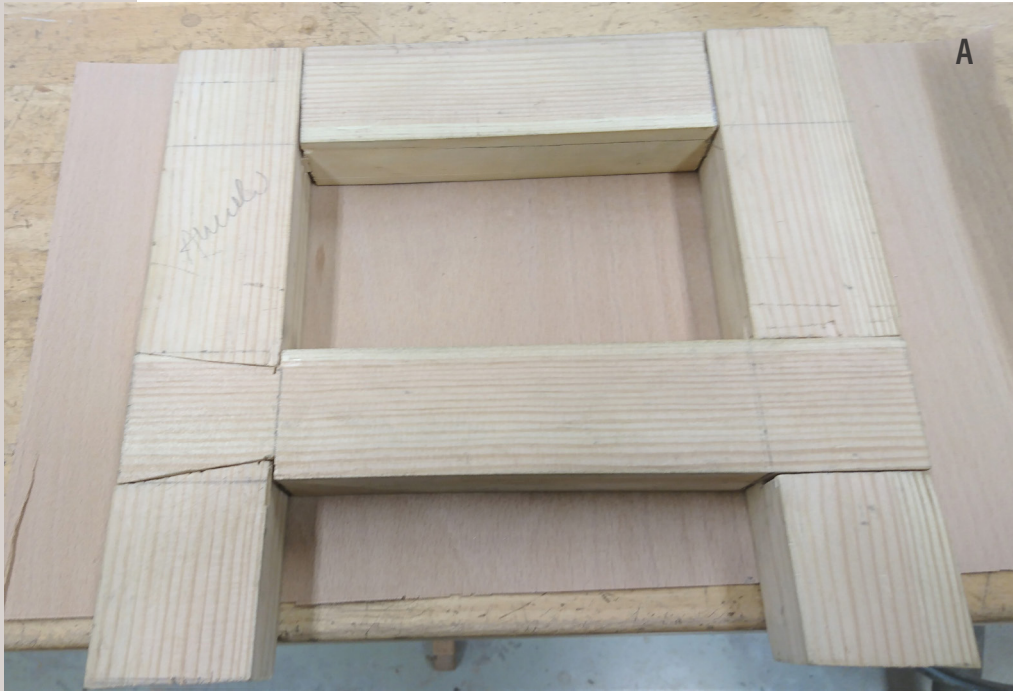
Töövahendid: Harilik pliiats, joonlaud, nurgik, kustukumm, puittoorik, nihik, jaapani saag, peitlid nr. 8, 10, 12, pitskruvid, tislripink

Mida õppisin? Tappide tegemine tundus alguses keeruline ülesanne. Raskusi valmistasid täpne märkimine, täpselt ja sirgelt saagimine ning peiteldamise ajal täpselt joonte vahel püsimine.

Õppisin tundma erinevaid puidu liike ja nende omadusi. Leidsin end tihtipeale tegemas vigu peiteldades arvestamata puidu suunda. Pehmemaid puiduliike oli kõvematest lihtsam peiteldada.

Praeguseks hetkeks, kui olen saanud juba mitmetes töodes peiteldada, on peiteldamine mu lemmik tegevus. Kõige olulisem kogemus, mida antud tööst sain oli arusaam, et õiged mõõdud ja täpsus on ilusa lõpptulemuse ja töö kvaliteedi jaoks üliolulised.

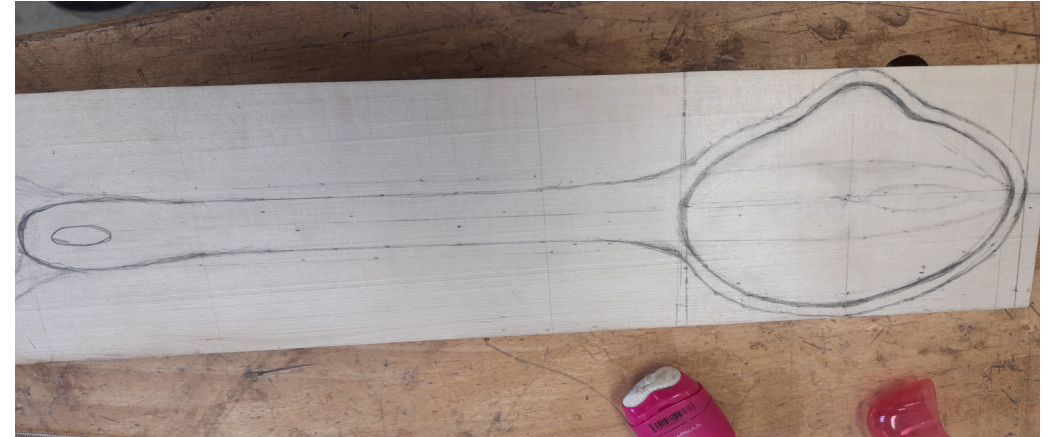

- A. Tapiraam - keel-, hark-, poolkalasaba- ja risttapp - mänd
- B. Tapiraam - vasakul risttapp, paremal harktapp
- C. Harktapp - kask
- D. Rööptapp - kask
- H. Kalasabatapp - kask

PUIDU MASINTÖÖTLEMINE

Puidutoorikule joonise järgi välimise kuju andmine lintsaega. Sisemised väljalõiked jõhvsauga.

Puitlusikas. Enne väljalõikamist kulbi õõnes osa toorikust eemaldatud õõnespeitlitega. Seejärel välja lõigatud lintsaega.

Puidu masintöölemist õppisime koolis valmistades, eri masinaid kasutades, spoonimise jaoks mõeldud lihvkloti. Töö eesmärk oli tutvuda erinevat tüüpi masinatega, nende töö- ja ohutusvõtetega, kuid samas luua juba ese, mis tuleb kasuks ning on vajalik järgnevateks töödeks.

Töös kasutatud masinad: Lintsaag, lintlihvija, ketaslihvija, puur. Puidulõike tööde ettevalmistuseks lõigatud detailid lint- ja jõhvsauga. Treimise puhul lisandus treipink.

Töövahendid Tammepuidust toorik, harilik pliats, lihv-paber, eri suuruses treimispeitlid.

Lihvkloti töökäik: Esimene samm oli toorikule joonise peale kandmine ja märgitud joonte järgi lintsaega vajaliku kuju väljalõikamine. Seejärel lihvisin lihvkloti pinna siledaks ja puurisin ülaossa riputusaugu.

Lõputöö tooli ilunupu treimine ja valmismupp.

Kooliväliselt vajasin masintöötlemise oskusi oma lõputöös. Lõputöö toolil puudusid kahes kohas ilunupud, mille treisin praktikakohas töökaaslase juhendamisel. Lisaks selle oli lõputöö tooli üks jalgadest murdunud ja vajajas alumise osa taastamist. Ülemine osa jäi originaaljalg. Nii ülemisel kui alumisel pildil olevad detailid on tehtud kasepuidust. Ilunupu tegemisel lisandus koolis tutvutud masinatele treipink.

Treimise töö käik: Tegin puidust toorikule hariliku pliiaitsiga märged. Kinnitasin tooriku treipingile ning seadistasin masina pöörlemiskiiruse. Detaili treipingil pöörlemise ajal andsin peitlitega ilunupule joonise põhjal sobiva kuju. Supleriga mõõtsin, et detail oleks õige paksusega. Viimase sammuna lihvisin detaili lihvpaberiga

Mida õppisin masintöötlemisest? Koolis antud lihvklotsi valmistamine oli esimene kokkupuude töös kasutatud masinatega. Esialgu tundusid näiteks saed ja puurid ohtlikud, kuid mida rohkem neid kasutama pidin, seda mugavamalt end tundsin. Praegu tean juba, milliste tööde jaoks, milliseid masinaid kasutama pean ning järgin ohutusnõudeid.

Lõputöö tooli murdunud jala parandamine. Töö käik lõputöö peatükis.

Puidulõike osas oli kooli poolt kolm ülesandetüüpi - Tudori roos, Ažuurse lõikega ornamendid ja vabalt valitud õõnesvorm. Puidulõigete tööde tegemise eesmärgiks oli õppida tundma eri puiduliikide lõikamisomadusi ja arendada oskust välja lõigata erinevaid kujundeid ja vorme kasutades erinevate kujudega nikerdus- ja õõnespeitleid.

Mida õppisin? Eri töödest oli kõige lihtsam teha õõnesvormi, sest olid vabad käed teha oma kavand ja ettekujutus, milline lõpptulemus peaks välja nägema, kõige keerulisemaks osutus ažuurse lõigete tegemine. Tööde tegemise protsessi tegi imeliseks see, et nägin kuidas töö muutus põhimõtteliselt suurest puuklotsist kauniks lõpptulemuseks.

Õppisin kasutama kõiki oma nikerduspeitleid ja arvestama puidu liikide eripäradega. Pähklipuust Tudori roosi peiteldamisel tuli ära palju väikeseid tükke ka ettevaatlikul peiteldamisel. Samas kasest ja mahagonist ornamentidel oli omakorda probleemiks töö paksus.

Ornamendid olid väga õhukesed ja oli suur oht liiga madalaks või liiga sügavale peiteldada. Rohkem meeldis töötada mahagoniga kui kasega kuna kask oli küll pehmem, kuid rabe.

Nii Tudori roosi kui ornamentide puhul oli kõige suuremaks probleemiks jooniselt õigete vormide lugemine. Raske oli aru saada, millised osad pidid olema kõrgemad ja millised osad madalamad. Kui ma ei austanud puidu suunda ja mustrit oli peiteldamine palju raskem. Samuti sain lõpuks paremini aru, millises suuruses peitlid sobivad eri suurusega vormide peiteldamiseks.

Töövahendid: Harilik pliats, kopeerpaber, erinevad puittoorikud, lintsaag, jõhvsaag, erineva suuruse ja kujuga nikerdus- ja õõnespeitlid, lihvpaber, viilid, pitskruvid, vineertahvel, PVA liim.

Pähklipuidust Tudori roosi peiteldamise protsess. Lõppviimistlus naturaalse õliga.

Töö käik: Kuna Tudori roos ning ornamentide tööd olid etteantud šabloonil järgi, siis kandsin kopeeripaberi abil joonise puidutoorikule. Kui kõik vajalikud joonised olid peale kantud, siis lõikas in kujundid lintsaega välja. Ornamentide puhul oli vaja välja lõigata seespool olevad augukohad, mis vajasis rohkem täpsust ning väiksemat saagi - selle jaoks kasutasin jöhvsaagi.

Järgmiseks sammuks tooriku liimimine vineertahvlile, et peiteldamise protsess oleks ohutum ja töö ei libiseks paigast ära. Seejärel alustasin tavapärase peiteldamise prot-

sessiga kasutades eri suuruses nikelduspeitleid etteantud disaini tekitamiseks jälgides puidu mustrit ja lõikesuunda.

Eelviimase sammuna lihvisin kergelt välised ääred ja ornamentide puhul viilisin sisemised väljalõigete ääred. Viimistlesin Tudori roosi naturaalse õliga. Ažuursed lõiked meeldisid mulle naturaalsel kujul ja otsustasin jätta viimistlemata.

Ažuurse lõike peiteldamise protsess. Heledam ornament kasest ja tumedam mahagonist

Õõnesvorm - pärnapuust puulusikas. ülemine vasak pilt õõnestamisprotsessist ja alumine valmistööst

Töö käik: Kuigi Tudori roosi ja ažuurse lõike tööde tööprotsess oli üpriski sarnane, siis esinesid mõningad erinevused.

Õõnesvormi puhul oli mul vaba valik, mida teha soovin ning valisin teostatavaks tööks puidust lusika. Tegin idee põhjal joonise ning kandsin selle toorikule.

Eemaldasin lusika õõnsa osa sisu õõnespeitliga ja lõikasin lusika kaju lintsaega välja. Lihvisin kogu lusika pinna siledaks. Lõppviimistluseks kasutasin naturaalselt õli, et saaksin lusikat toiduvalmistamisel kasutada. Kuna antud töö oli suvine kodutöö, siis sain valmis töö kohe kasutusse panna.

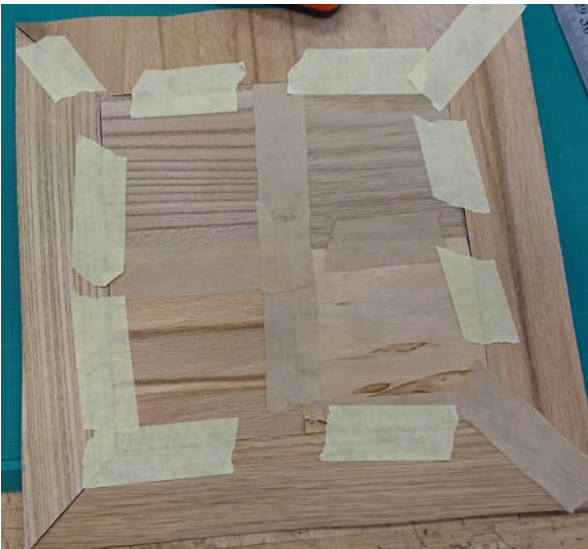
PUITPINDADE SPOONIMINE

Puitpindade spoonimise töö ülesandeks oli valmistada vineertahvlile kolmest kuni neljast erinevast spooniliigist riskülik ning seda riskülikut ümbritsev raam. Töö eesmärgiks oli tutvustada erinevat tüüpi puiduliike - nende mustreid ning lõikesuunda, anda kogemust spooni lõikamisel ja õpetada spooni liimimist aluspinnale. Töö puhul oli oluline jälgida, et erinevast puidust spoonitükid omavahel esteetiliselt sobiksid.

Enne spooni lõikamist oli oluliseks sammuks joonise tegemine, et teaksin arvestada vajalike tükide mõõtmetega. Seejärel valisin erinevatest variantidest sobilikud spoonid. Soovisin tööse lisada nii tumedamat kui heledamat tooni spooni ning pidasin silmas ka puidu mustrit ja -suunda, et luua rohkem kontrasti eri tükide vahel. Lõikasin spoonidelt välja vajalikes mõõtmetes tükid ning teipisin väljalõigatud detailid õigetesse kohtadesse kinnitamaks mõeldud disaini sobivuse.

Liimisin teibiga omavahel paika sätitud detailid alusvineerile, jättes teibi pinna peale poole, et lõigatud tükid peale liimimist paigast ei nihkuks. Vineerbloki tagumisele küljele liimisin tasakaalustus spooni kihi. Spooni liimimiseks kasutasin mööbliplaadist pressi kinnitades selle pitskruvidega. Liimitud spoonilt teibi eemaldamiseks niisutasin teipi ning eemaldas selle kaaplehega kaapides. Töö viimistlemiseks lihvisin lihvklotsiga ja puhastasin töö tolmust. Viimase sammuna katsin pinna tärpentinist ja värnitsast (1 : 1 suhe) segatud krundiga.

← Kokku teibitud spoonitükid vastavalt disainile
↑ Spooni jupid enne töö kokku panemist

Mida õppisin? Sain päris kiirelt aru, et tegemist on kannatlikkust ja täpsust vajava tööga. Vajalik oli, et spoonitükid sobituksid ideaalselt, sest muidu jäävad spoonist raami ja sisemise risküliku või eri väiksemate spoonitükide vahele vahed, millest liim võib töö pinnale pressida ja selle rikkuda. Pidin osasid tükke lõikama välja mitu korda uuesti, sest olin kas täpsusega veidikene eksinud või ei olnud lõikamisel piisavalt ettevaatlik ning spoon purunes äärest.

Töövahendid: Harilik pliiats, lõikematt, spooni lõikamise nuga, spooni teip, joonlaud, metallist rihlalt, PVA liim, kaapleht, lihvpaber, pitskruvid, mööbliplaat, ajalehed, erinevad spoonid

Juugendi stillis kummuti külje spoonimise protsess - pinna ettevalmistus, spooni liimimine, tasanduskihi spoon - mänd, pealmine spooni kiht - mahagon.

Kummuti tagumise jala spooni paranduste protsess

Kuidas oskusi rakendasin? Kõigepealt koolis harjutasin suurelt lauaplaadilt vana spoonikihi eemaldamist peitliga ja pärast ühtlaseks lihvimist. Suure pinnalist spoonimist tuli ette pesukummuti külgede, sahtli ja kapi uste spoonimisel. Pesukummuti külgede mahagonist spooniga spoonimisel sai alla tehtud männi spoonist tasanduskiht. Kohati jäid servad lahti või liimimisel tekkisid õhumullid - nende eemaldamiseks triikisin spooni kuuma triikrauaga. Liimimisel kasutasin mööb-

liplaadi all 3-4 kihti ajalehti tasakaalukihiks ja ühtlustamiseks, et liimimisel spoon ei painduks. Pitskruid tuli paigutada nii, et tekiks ühtlane surve kogule mööbliplaadile. Liimi kandsime pinnale rulliga, sest pintsliga kandes jääb ebaühtlane liimi kiht. Väiksemaid spooni parandusi sai tehtud sama kummuti nurga ja ääre spoonimisel. Selleks eemaldasin vana spooni tükid. Silmas pidin pidama, et paranduse tegemisel ei löikaks kandilisi juppe, kuna kolmnurgakujulised paran-

dused paistavad vähem silma. Et saada ühtlane ilus sirge lõige kinnitasin paigale raudlati, et terava kipsinoaga lõigata sirge äär. Väikse tükilisi spooniparandusi tegin ka praktilal kummuti tagumisel jala ja nurga parandamiseks. Oluline oli jälgida spooni paksust, kiu suunda, spooni liiki ja tooni.

INTARSIA KOOSTAMINE

Intarsia tööde all oli ülesanneteks vabakäe intarsia, mille jaoks valisin mooni ja etteantud skeemi põhjal intarsia töö. Kasutatud on umbes neli kuni viis eri liiki puidust spooni. Spoonist detailide välja lõikamisel oli oluline jälgida puidu mustrit ja suunda. Erinevalt eelnevatest töödest spooniga pidi intarsia tööde puhul oskama ka spooni kumeralt lõigata.

Töökäik: Nagu iga töö puhul tavaks, siis kõigepealt koostas in joonise. Seejärel lõikas in paberil tehtud joonise tükideks vastavalt skeemile, et saaksin spoonist vajalikes mõõtudes ja kujuga tükid lõigata.

Väljalõigatud spoonist detailid teipisin spooniteibiga täpselt üksteise kõrvale vastavalt skeemile, et iga tükk jõuaks oma õigele kohale. Seejärel liimisin teibitud töö alusviinerile ja tagumisele küljele liimisin tasakaalustuskihi. Liimitud töö panin pressi alla kuivama. Eemaldas in kuivanud töölt teibikihi niisutades teipi kergelt veega ja kasutades kaaplehte.

Lõpptulemuse saamiseks lihvis in pinda lihvklotsi ja -paberiga. Lihvis in ääred tasaseks ja kruntisin värnitsa ja tärpentini seguga (1 : 1 suhtes).

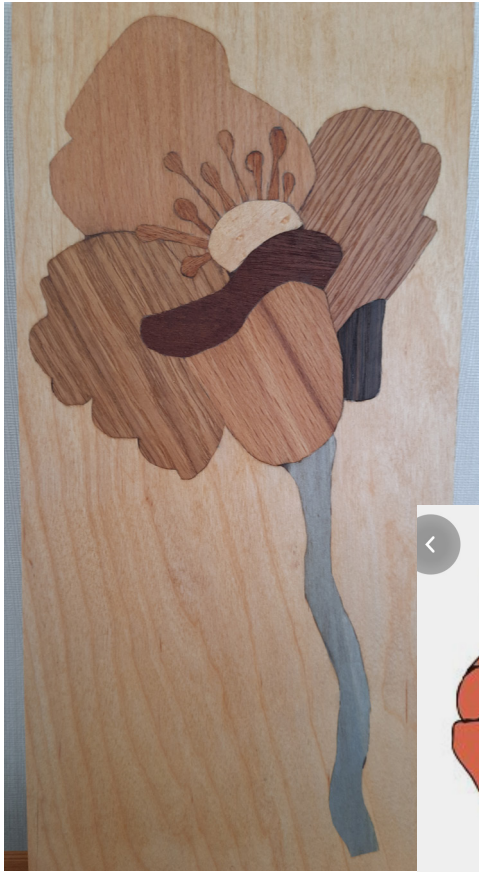
Töövahendid: Harilik pliats, sirkel, paber, kartong, lõikematt, spooni lõikamise nuga, PVA-liim, lihvpaber, lihvklots, kaapleht, pitskruvid, 4-5 eri puiduliigist spooni, spooni teip

Mida õppisin? Võin öelda, et intarsiatööd on olnud tööd, millele kõige rohkem olen aega kulutanud ja seda just mitte kõige meeldivamas toonis. Kindlasti kogu kooliaja üks raskemaid teemasid ja praktilisi töid. Hommikul alustasin alati suure entusiasmiga, kuid tihtipeale pidin õhtupoolikuks tõdema, et suurt edasijõudmist töö lõpu suunas ei ole olnud.

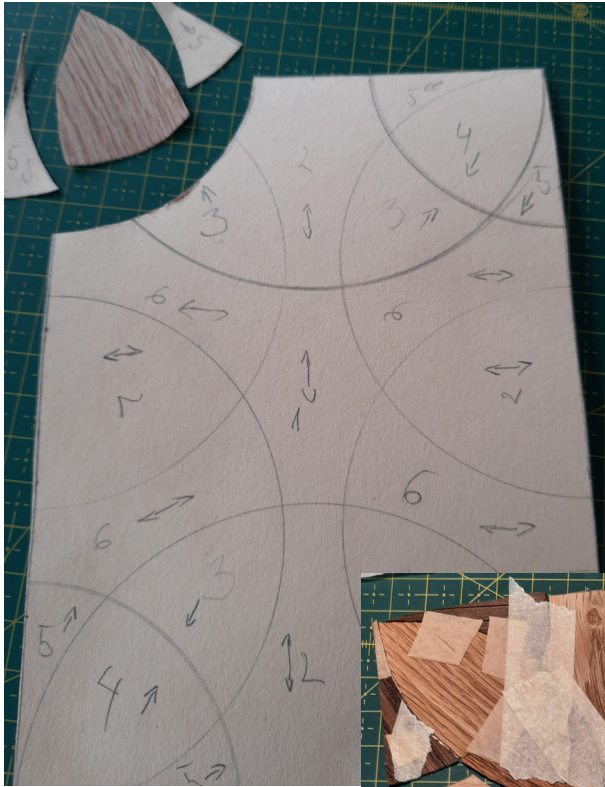
Pidin osasid tükke välja lõikama mitu korda - eriti just mooni puhul kus olid erilisema kuju ja kohati väiksemate suurustega tükid - kuna tükid kas olid tsipakene mõõdult valesti lõigatud või purunesid. Erinevast puidust spoonid käitusid erinevalt ning tammest ja mahagonist spoon oli rabadam kui teist tüüpi puidust spoonid. Rabadam spoon pragunes kergelt ja lõikamisel tulid välja suuremad tükid ja puiduribad. Õnneks minu saarlaslik jonn tuli appi ning töö sai pika pusimise peale valmis.

MOON

Vabakäe intarsia töö jaoks valitud mooni valmistamise protsess koos pinterestist eeskujuks võetud pildiga

MATERJALIDE JUURDELÕIKUS JA ÕMBLEMINE

Materjalide juurdelõikuse ja õmblemise teema juures tutvusime erinevate tüüpi riide ja naha lõikamise ja õmblemisega. Tööde juures kasutasime tööstuslikku õmblusmasinat, mis oli minu jaoks esmakordne kogemus. Õppisime eri tüüpi õmblusi, mis on polstri juures tihtipeale kasutusel ja seetõttu vajalikud. Samuti saime kätt harjutada kanga ja naha lõikamisel ja juurdelõikuste tegemisel. Oluline osa tööstusliku õmblusmasina kasutamisel oli oskus masinat vastavalt vajadusele seadistada.

Erinevad õmblused: Teostasime klassiruumis erinevat tüüpi õmbluseid:

Pildil A on kujutatud õmblemist ootavaid tükke.

Pildil B on tehtud ühekordne ja kahekordne teping nii kunstnahal kui mööblikangal, et saaksin ettekujutuse, kuidas õmblus eri materjalidel välja näeb.

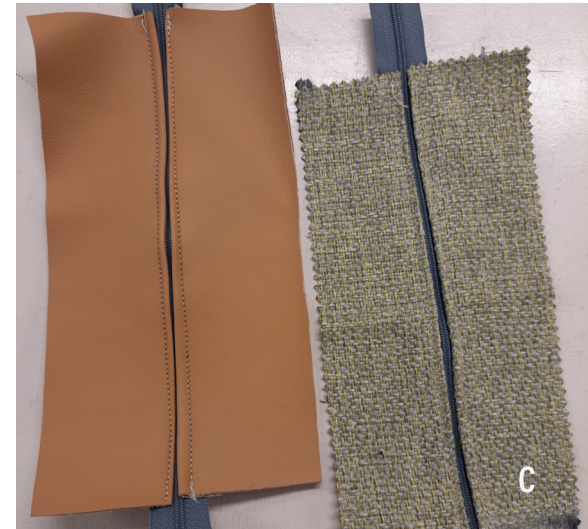
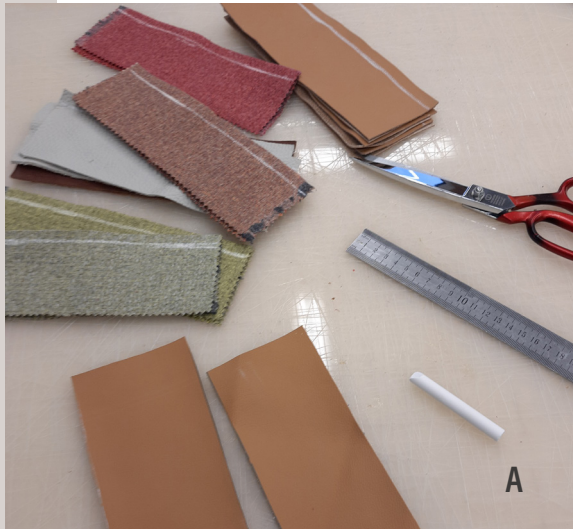
Pildil C on kujutatud lukkude õmblemist mööblikangal ja kunstnahal.

Pildil D on keedri õmblemine kangale ja kunstnahale.

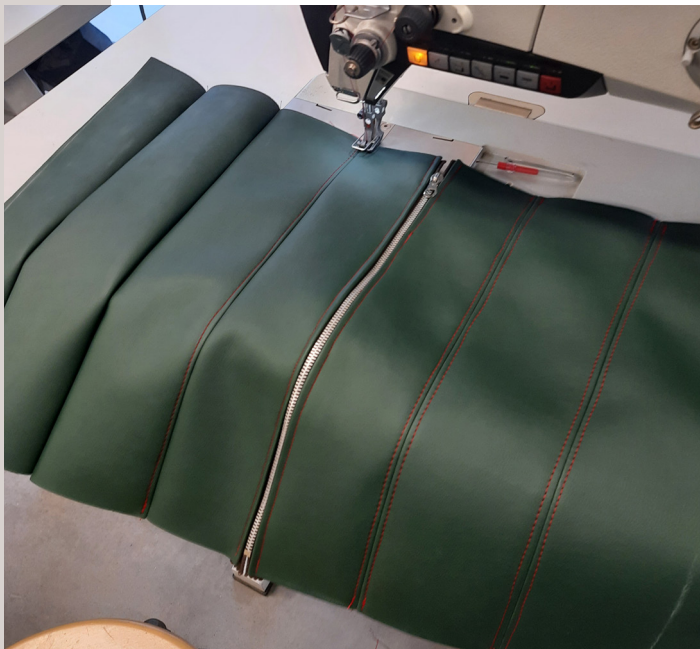
Pildil E on täisnahast proovilapid ühepoolse ja kahepoolse tepinguga.

Töövahendid: Õmblusmasin ja selle erinevad tarvikud - tallad ja nõelad, joonlaud, möödulint, õmbuskriit, kangad, nahk, kunstnahk, niit, käärid, keedrinöör

Mida õppisin? Kooli tööõpetustundides olin kunagi 30 aastat tagasi küll õmblemisega kokku puudunud, kuid ei ole seda peale kooli lõpetamist tihedalt praktiseerinud. Õmblemine on alati olnud pigem hirmu valmistav ja ebameeldiv tegevus, kuid juhendaja Vesse käe all muutus minu arvamus õmblemisest kardinaalselt. Tööstusliku õmblusmasinaga on palju mugavam õmblustöid teha kui koduse väikese masinaga. Kindlasti vajan veel sellel alal praktikat kuna kohati jäid õmblused viltu - sain päris palju üles harutada ja uuesti õmmelda, kuid nüüd võtan seda kui meeldivat ja huvitavat tööd. Harjutades saab ju meistriks.

Eri stiilis õmbused erinevatel materjalidel.

← ↓ Valminud nahast kott küljetaskuga.

Kott. Koti tegemisel kasutatud rohelist kunstnahka ja koti aasade jaoks mööbliriidet. Märkisin kriidiga šabloon järgi nahale õmblusvarud ja lõikasin tükid joonte järgi välja. Otsatükkidel kasutasin sälkude tegemiseks spetsiaalseid tange. Õblemisel olen kasutanud ühe- ja kahekordset tepingut, luku õblemist, detailide ühendamist.

← Nahast koti õmblemine.

Tumbakate ja padja ümbris. Kasutatud mööbliriidet. Kandsime kriidiga peale õmblusvarud lõike järgi. Tumbakatte puhul kasutasin ümarmarguse detaili loomiseks sirklit. Mõlema töö puhul kasutatud ühekordset tepingut - tumbakattel ka kahekordset tepingut. Padjakattel õmmeldud lukk. Leidsin, et padjakate sobib padja puudumisel ka suurepäraselt kosmeetikakotiks.

Jalajäri. Jalajäri katteriide juurdelõikamise ettevalmistamiseks lõigete tegemine paberile. Seejärel märkisin kangale kriidiga lõikel olevad vajalikud jooned ja lõikasin märgete järgi kanga välja.

MÖÖBLI POLSTRI RESTAUREERIMINE

Mööbli polstri restaureerimise koolitöökäsi oli ette antud järi tegemine. Töö eesmärk oli õpetada poolpehme polstri tegemist ja vahetamist, õppima tundma vajalike tööde järjekorda ja erivaid tööriistu- ja vahendeid.

Töö käik: Alustasin polstri tegemist kinnitades juhendaja poolt antud raamile klambripüstoliga sadulavöö rihmad. Lõikasin kotiriidest sobivad tükid ja paigaldasin nad klambritega raamile. Esimene kotiriide tükk läks rihmade peale ja hiljem teine tükk meriheina kihi peale.

Märkisin riidele tihiniitide asukohad ja õmblesin nad lõdva pistega riidele. Oluline oli, et piste alla jääks umbes nelja näpu jagu ruumi. See oli vajalik kuna järgmise sammuna lisasin tihiniitide alla meriheinast peotäiesuurused nutsakad ehk tihid.

Nagu alguses mainitud kinnitasin klambritega kotiriide tüki meriheina kihi peale - raami külge. Kotiriide kinnitamiseks lisatud klambrid olid ajutiselt iseloomu. Surusin kinnitamisel meriheina allapoole ja pingutasin riidet.

Õmblesin pitsiga läbi põhja ja meriheina kotiriet, et saaksin vastupidava ja ühtlase polstri. Selleks, et heina vahele ei jääks liigset õhku istusin polstril ja pressisin õhu välja.

Töövahendid: Joonlaud, kriit, käärid, suruõhuga klambripüstol, mõõdulint, sadulavöö pinguti, sadulavöö, kotiriie, mitkal, õmblusvatt, nõör, prüül, meriheina, hobujõhv, kinnitusnõelad, keedrinõör, kattekangas.

Eemaldasin kotiriide paigalduseks lisatud ajutised klambrid ja pingutasin riidet - vajadusel lisasin või eemaldasin täidist. Klammerdasin pealmise kotiriide uuesti, pingutades riidet vastavalt vajadusele ja prüülisin meriheinast sisu, et polster jääks ühtlane ja anda järile kuju.

Mõõtsin ja märkisin servakandi asukoha ja õmblesin selle kõvera nõela abil. Õmblesin tihiniidi aasad, mille täitsin seekord hobujõhviga.

Mõõtsin ja lõikasin õmblusvati ja mitkali. Vormisin õmblusvati hobujõhvi servade alla. Kinnitasin mitkali raamile salapistetega ja pingutasin pikkade nõeltega.

Tegin katteriide lõiked ja juurdelõikuse. Õmblesin keedri ja ühildasin selle pealisriidega ja külje servaga. Pingutasin kangast ja klammerdasin selle järri põhja alla 1cm kaugusele esiservast.

Masintöötlesin järri jalad ja kruvisin poltidega raami alla.

Mis vahe on pehmel ja poolpehmel polstril?

Peamine vahe seisneb vedrudes. Pehmel polstril on reeglina vedrudega ja poolpehmel polstril pigem ei ole vedrusid. Poolpehme polster sobib näiteks järre, tumbade, väikeste toolide, tugitoolide ja muu taolise jaoks. Pehme polster on klassikaline eelkõige diivanitel ja tugitoolidel. Täpsem kirjeldus pehme polstri tööikäigu kohta lõputöö tooli peatüki all lk 40.

II

RESTAUREERIMIS- TÖÖD

AMPIIRSTIILIS KASEPUIDUST TUGITOOOL

Tegemist on ampiirstiilis kasepuidust tugitooliga, mille kallal alustas tööd kursusekaaslane, kuid lõpetasin mina. Originaalviimistluseks oli toolil mahagonpeits ja šellaklakk. Enne restaureerimist oli kaetud nelja kihi värviga. Tooli omanikuks oli tegemise hetkel Tallinna Ehituskool.

Tugitool oli ühes tükis ja ei ole tappidest lahti. Käetoet seljatoot poolses osas puudus tük. Samuti oli lahtine tük puitu tugitooli jalal. Viimistlusel oli kasutatud nelja erinevat tooni. Kõige pealmisel kihil oli peamiseks tooniks valge, kuid nikerdustele oli lisatud kuldset. Alumistel kihtidel tuli viimistluse eemaldamise käigus välja veel beežikas värv, seejärel must ja algupärane mahagon. Restaureerimise eesmärgiks oli tool taastada võimalikult algupärase välimuseni.

Töövahendid: Kuumapuhur, keemiline värvieemaldaja, saepuru, kaapleht, lihvpaper, puidupahtel, kipsnuga, kile, šellaklakk, lapp, poleeripall, pitskruvid, pehme vahapulk

Kuumapuhuriga värvi eemaldamine. Lasin kuuma õhku, puhastamist vajavale pinnale, kuni värv hakkas kergelt kobrutama. seejärel kasutasin kolmnurkset kaabitsat värvi eemaldamiseks. Pidin olema puhuriga ettevaatlik, et ei kõrvetaks puidupinda mustaks.

Nikerdustelt keemiaga viimistluse eemaldamine. Esimese sammuna oli vaja nikerduste osa katta biolaguneva värvieemaldajaga - Tikkurila Maalipoisto - ja jätta keemia kilekompressi alla. Peale kile eemaldamist mehhaaniline vana värvi eemaldus kolmnurkse kaabitsa ja saepuruga ning plastikharjastega käsiharjaga.

Kogu vana viimistlus eemaldatud ning pind lihvitud lihvpaperiga. Viimistluse eemaldamisel kogu vana eemalduse maha saamiseks peale keemilist värvieemaldust kasutatud kaaplehti.

Mida õppisin? Tutvusin erinevate töövõtetega vana viimistluse eemaldamisel ja uue viimistluse pealekandmisel. Antud tool on tänase päevani ainukene mööbliese, millele olen pidanud polaarlakki peale kandma. Viimistluse eemaldamist ja uue peale kandmist on mul see-eest juba korduvalt vaja läinud. Kindlasti nagu iga muu tööga oli ka selle töö puhul vaja kannatlikkust kuna lakikihid pidid täielikult kuivama enne uute kihtide peale kandmist ja kokkuvõttes läks tooli valmiseni ajaliselt kuid.

Suuremate pragude ja vahede täitmine spooniribade ja kondiliimiga. Esialgu panin pragudesse suuremad spoonitükid ning hiljem lõikasin kipsinoaga üleliigsed ääred, et tulemus jääks tasapinnaline.

Puidupahtliga aukude ja pragude pahteldamine ja lihvimine. Pahteldamiseks kasutatud Casco Plastiskt Trä/Tre pahtlit atsetooni baasil. Hiljem pahtel lihvitud.

Valminud viimistlusega tool. Peale pahteldamist ja lihvimist olev peitsimise samm teostatud juhendaja Sven poolt. Peale peitsimist kantud lapiga peale 20-25 kihti šellak lemon lakki ja üle 100 kihi vahavaba lakki. Viimaste kihtidena umbes 20 kihti poleerlakki poleerballiga.

AADERDATUD JUUGENDSTIILIS TOOL

Tegemist on juugendstiilis kasepuidust tugitooliga, mille viimistlusel on kasutatud pinna aaderdamist.

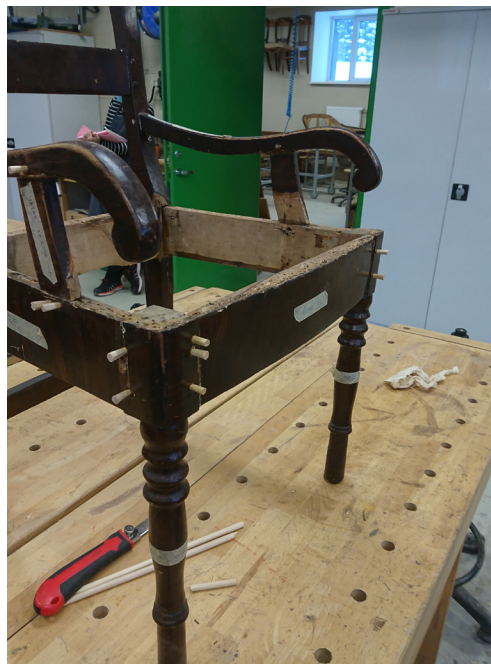
Esmakordsel tugitooliga tutvumisel tuvastasin, et tool oli tappidest lahti võetud, Tooli raami tagumisel saril oli lahtine tükk ning tooli viimistlus ebaühtlane.

Restaureerimise eesmärgiks oli säilitada algupärane viimistlus ning muuta tooli konstruktsiooni tugevamaks. Tool oli tehtud koostöös kahe kursusekaaslasega ning meie töö lõppes nurgaklotside paigaldusega.

Töövahendid: Täiskondiliim, atsetooniga puidupahtel, puutolm + sideaine, pitskruvid, ümarliist, pliats, kartong, kasepuit, piirituspeits, PVA liim, vahapulk, trell, lintsaag.

Tappidest lahti võetud tugitooli uuesti kokku liimimine. Esimene samm oli raami ja toolijalgade fikseerimine pitskruvide abil ilma liimita. See aitab paremini kindlaks teha, et jalgade vahelised kaugused ja tooli sümmeetria oleks korrektselt paigas. Võtsime pitskruvid lahti ja liimisime tooli kokku kasutades täiskondiliimi. Fikseerisime liimitud tooli uuest pitskruvidega ja jätsime tooli kuivama.

Tegime ümarliistust tüüblid, mille liimisime PVA-liimiga paika. Lasime liimil lõpuni kuivada ja saagisime tüüblid tasapinnaga ühtlaseks. Kõrgemaid kohti lihvisime väga ettevaatlikult, et mitte kahjustada tugitooli aaderdatud pinda.

Pahteldasime atsetooni baasil puidupahtliga väiksemaid auke ja tüüblipäid. Suuremad augud täitsime puutolmu + sideaine seguga, mille konsistents oli hapukoore taoline. antud segu segasime ise kokku.

Mida õppisin? Antud tugitooli restaureerimine oli väljakutse. Pidime fikseerima tooli jalgade vahekaugused puulattide abil, et liimi kuivamise ajal ei nihkuks tooli raam paigast ära ja et jalgade vahekaugused jääksid korrektseks. Sain kogemust, kuidas kordineerida tööd tiimis nii, et igaühel oleks tegevust ja keegi ei jääks ilma abita.

Antud töö oli esimene kord kui nurgaklotse paigaldasin ning seda oskust on läinud vaja ka edasistes töödes.

Liimisime tagumisel saril kinni suure praoni ning jätsime kuivama. Liimitud kohale jäi väike auk, mille täitsime vahapulgast võetud tükikestega. Järgmise sammuna tegime piirutuse baasil pähklipruuni peitsiga kohtparandusi, et ühtlustada tooli viimistlust. Hiljem tuli peale veel šellaklakk.

Tegime tugitool raami nurkade jaoks tugevdusklotsid. Alustasime õhukesest papist šabloonidega, mille abil kandsime kujundid puidule. Saagisime sobivad detailid lintsaega ja lihvisime ühtlaseks.

Liimisime tugevdusklotsid PVA-liimiga raami ja fikseerisime pitskruvidega. Tooli sari ja klotsi vahele jäid suuremad vahed, mille täitsime PVA-ga liimitud spooni tükidega. Lasime spoonil kuivada ning lõikasime tasapinnaliseks.

BIIDERMEIER STIILIS TUGITOO

Kolmas tugitool, mille restaureerimisest osa võtsin on Biidermeier stiilis mahagoni spooniga männist tugitool. Tooli käepidemed on nikerdustega ja seljatoel on kaunistusliistud.

Toolil oli peale kantud kaasaegne lakk, mis jättis pinna tuhmiks. Tugitool oli kompakstne ja tappidest ei logisenud. Tööd alustades ei olnud tool taappidest lahti võetud. Toolil olid lahtised spoonitükid ja käepide. Töö eesmärk oli ebakorrekse viimistluse eemaldamine ning lahtise spooni ja käetoet kinni liimimine.

Töövahendid: Keemiline värvieemaldaja, kaapleht, saepuru, eri jämedusega lihvpaber (100, 180, 240), kondiiliim, pitskruvid, kile, lihvvõrk.

Tool enne viimistluse eemaldamist.

Eemaldasin siledatelt pindadelt vana viimistlust kaaplehega. Peale viimistluse eemaldamist kasutasin eri jämedusega lihvpabereid, et pind ühtlustada.

Käsitoe nikerdustelt vana viimistluse maha võtmiseks kasutasin keemilist värvieemaldajat. Töö protsess nägi ette vahendi peale kandmist nikerdustele ja kilega kompressi loomist. Kilekompress jäi peale kümneks minutiks. Peale kompressi maha võtmist hõõrusin saepuru ja eraldi ka plastikharjastega harjakesega vana viimistlust õrnalt maha. Kuna peale esimest korda jäi veel viimistlust peale kordasin kogu protsessi algusest peale. Lihvisin eemaldatud viimistlusega nikerdusi eri jämeduses lihvpaberi ja -võrguga. Võrk mahtus palju paremini ka väiksematesse vahedesse.

Mida õppisin? Kuna tegemist oli juba mitmenda viimistluseemalduse tööga tugitoolidelt, siis oli töökäik juba selge ja üllatusi ei tekkinud. Töö läks sujuvalt ja võtsin seda kui võimalust juba olemasolevaid teadmisi kinnitada.

Tugitool peale vana viimistluse eemaldust ja lihvimist.

Lahtise spooni kinni liimimine.

Puhastasin käetoetapi suure hõõguga ja liimisin käetoetapi kondiimiga õigesse kohta. Fikseerisin kuivamise ajaks pitskrudega.

Viimistluse eemaldamise ja detailide liimimisega piirdus minu töö, kuid sain pildile ka valmis uue viimistlusega tooli.

PESUKUMMUT

Tegemist oli juugend stiilis männipuidust mahagoni ja palisandri spooniga pesukummutiga. Eeldatav valmistamise aasta umbes 1920-1930. Pesukummuti kallal töötasin koos kursusekaaslastega. Kummut koosnes kahest väikesest sahtlist ja kahest kapiuksest. Mahagoni oli kasutatud kapi pealmisel plaadil, iluliistudel ja ornamentikal. Ülejäänud kapi osad olid männist. Kummut on vineeritud Palisandriga ja lakitud šellak lakiga.

Kummutil esines vineeri lainetust, lahtiseid tükke ja ära murdunud tükke. Mõlema kapikülje alumises osas puudus spoon täielikult. Kapil puudus parempoolne

küljeliist. Ornamentikal olid ära murdunud osad nikerdused. Esialgu oli kummut värvitud üleni pruuni värviga.

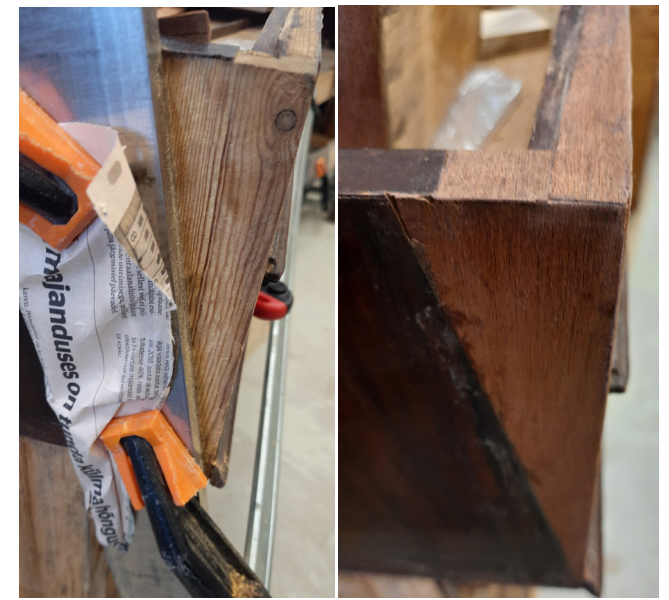
Restaureerimise eesmärgiks oli taastada pesukapi esteetiline välimus, säilitada ja parandada olemasolevat seisukorda. Mina tegin põhiliselt suure- ja väiksepinnalised spooni paigaldusi ja parandusi.

Eemaldas vanu spooni. Liimisin uue mahagonist spooni. spoonil tuli lõikamisel ära väike kild, mida parandasid puidupahtliga. Puudus tasanduskiht, mille tegelikult oleks pidanud tegema. Oli viga!

Kapi ukse parandused. Eemaldas vanu spooni ja liimisin tasanduskihi. Esialgu üritasin spooni kokku panna väikestest juppidest, mis tegelikult oli vale. Hiljem tegin ümber nii, et oleks üks terve tükk männispoon. Peale on liimitud mahagonist spoon. Tasanduskiht oli vajalik kuna töökojas ei olnud sobiva paksusega mahagonispoon.

Kapi vasaku nurga spooni parandus. Lõikasin lati abil vanu spooni ääre sirgelt ära. Liimisin uue mahagoni spooni tüki arvestades puidu suunda.

Töövahendid: Männi ja mahagoni spoon, peitel, kipsinuga, PVA liim, lihvpaber, lihvklots, pitskruvid, kaapleht, ajalehed, puutolm + sideaine, rihtlatt, mööbliplaadid.

Mida õppisin? Õppisin tegema nii väikeseid spooniparandusi, kui ka suurte pindade spoonimist. Kindlasti ei jooksnud mööda külgi maha tiimitöö oskuste täiendamine.

Hiljem tehtud pilt valminud viimistlusega pesukummutist. Viimistlus tehtud koolikaaslaste poolt.

Pesukummuti külg enne spooni paigaldamist.

Paigaldas in männi spoonist tasanduskihi ja fikseerisin kuivamise ajaks pressi alla paika.

Kuivanud tasanduskiht.

Kapi külg kaetud mahagoni spooniga. Spoonikihtide ühtlustamiseks kasutasime triikrauda ja lihvklotsi.

LÕPUTÖÖ TOOL

Minu lõputöö tool on pärit Saaremaalt, Valjala vallast Lööne mõisast. Tooli omanikult sain tooli päritolu kohta nii palju informatsiooni, et temani jõudis see talu ajalooliste elanike kaudu. Tema talus elas kunagi kooliõpetaja, kes oli tööl Lööne mõisas. Lööne mõis oli 1923-1973 aastatel kasutusel koolina.

Tooli lähemalt uurides tuvastasin, et tegemist on historitsistliku stiiliga. See annab aimu sellest, et tool võis kuuluda originaalse mõisa mööbli hulka. Praegune mõisahoone, mida teame Lööne mõisa nime all rajati 18. sajandi lõpus. Ehitust alustas Weymarnide perekond ning esialgne mõisahoone oli barokkstiilis. 1864. aastal ehitati mõis ümber uusgooti stiili. Uusgootika on historitsistlik arhitektuuristiil, see tähendab, et minu historitsistlikus stiilis lõputöötool on pärit umbes tollest perioodist ja võib olla osa originaalmööblist, kuidugi kindlalt seda väita ei ole võimalik.

Üldandmed

Nimetus:	Tool
Päritolu:	Lööne mõis Saaremaal
Valmistamise aasta:	19.saj teine pool
Valmistaja:	Teadmata
Materjal:	Kask
Viimistlus:	Peits ja lakk
Mõõtmed:	Kõrgus 970mm Sari kõrgus 415mm maast Istme sügavus 416mm Istme laius eest 430mm Istme laius tagant 352mm Seljatoe kõrgus sarist 585mm
Omanik:	Elle Viira
Juhendaja:	Sven Aunaste, Vesse Jämsä
Tööde algus:	22 september 2021
Tööde lõpp:	28 aprill 2022

Tool jõudis minuni läbi Saaremaal asuva praktikakoha Maamesi OÜ, kus praktikajuhendaja Marek näitas mulle selle tooli põhjal, et kui raam on viltu, siis riie tuleb peale panna nii, et peale vaadates tunduks kõik otse, mitte paigaldada riidet raami järgi, vaid nihkega.

See oli hetk kui nägin tooli restaureerimiseks enda jaoks suurt potentsiaali ja huvi. Praktika juhendaja pakkus tooli minule lõputööna tegemiseks kuna pani minu kasvavat huvi tähele ja mainis, et tool ootab juba kaks või kolm aastat restaureerimist. Võtsin seda kui eriti ägedat võimalust kuna valmis tool läheb tagasi algsele omanikule.

Tooli kallal alustasin tööd sügisel ning lõpuks sai tool kevadeks valmis. Kokku kulus tööde peale ligikaudu 182 tundi.

Lööne mõis. Pilt võetud Eesti mõisaportaali lehelt.

Töövahendid: peitlid, hõõvliid, lintsaag, treipink, akutrell, jaapani saag, pitskruvid, naelad, kruvid, kondiliim, klambripüstitol, klambrid, polstrinaelad, vedrud, sadulavöö, kanepinöör, vedru sidumis nöör, merihein, hall vatt, mitkal, hobujõhv, kotiriie, katteriie, ilupael, tekstiili liim.

Mida õppisin?

Õppisin oma lõputööd tehes väga palju ning kinnitasin juba varasemalt omandatud teadmisi. Töö tegemisel tulid kasuks puutöö oskused Juhendaja Sven tundidest aga kindlasti ka polstriga seotud teadmised juhendaja Vesse tundidest.

Puutöödega seotud tegevustes õppisin keeruliste pindade kokku liimimist ilma rakist kasutamata, liimitavate pindade sirgeks ja siledaks hõõveldamist.

Kuna toolil oli murdunud jalg, pidin rekonstrueerima toolile uue jala. Oluline oli, et uus jalg näeks välja samasugune nagu originaaljalg. Märkisin puidutoorikule toolijala kuju ning lõikasin, peiteldasin ja hõõveldasin, et lõpptulemus jääks võimalikult sarnane tooli teise tagumise jalaga.

Õppisin kasutama miiut, et pulga auku õige kalde all toolile trelliga puurida. Sain teadmisi, et tapi sein seest ei pruugi minna sirgelt ja otse, vaid tuleb jälgida kaldenurka. Sain esimest korda proovida treimist ja treimispeitlite kasutamist.

Koolis tooli kallal töötades õpetas asendusõpetaja Eha kuidas paigaldada tooli polstri vedrusid mugavamal viisil. Õppisin tegema polstri salapisteid ja õmblema tihiniite.

Sain kogust töö vältel väga palju uusi töövõtteid ning praktiseerida korrektseid ohutusnõudeid.

Tools esmasel vaatlusel tuvastasin, et tooli vasak tagumine jalg on murdunud ja putukkahjustustega. Tooli seljatoe vasakpoolse külje ülemises osas puudub üks treitud nupp ja seljatoe eesosas puudub veel kaks treitud nuppu. Tuvastasin mitmeid jooksvaid laki ja liimijälgi. Vasakpoolse tagumise jalaga kohakuti olev seljatoe treitud osa on murdunud ja seda on eelnevalt valesti kokku liimitud. Tooli paremal esijalal esineb täkkeid. Tooli originaalviimistlus oli ebaühtlane, kuid üritasin säilitada võimalikult palju tehes vaid kohtparandusi.

Restaureerimise eesmärk oli saavutada võimalikult algupärane välimus. Anda toolile kasutamistugevus ja -valmidus, et tooli oleks võimalik kasutada kodus majapidamises tarbeesemena. Tooli suuremateks töödeks oli murdunud tagumise jala rekonstrueerimine, polstri tegemine algusest lõpuni, nuppude treimine ja viimistluse kohaparanduste tegemine.

Enne kui tooli osandasin, eemaldasin naelad ja täitsin naelaaugud tikkudega ja praod spooniga kasutades kuuma tiseriliimi. Seejärel võtsin tooli osadeks.

Toolijala rekonstrueerimine. Esialgne jalg oli murdunud ja puidukahjustustega. Lõikasin puidutoorikust uue jala ja kasutasin peitlit ja hõõvliit, et anda jalale õige kuju.

Putukkahjustusega osa eemaldamine toolijalalt jaapani saega. Hõõveldasin ja lihvisin tasapinnaliseks, et oleks võimalik uus jalg vana osaga ühendada.

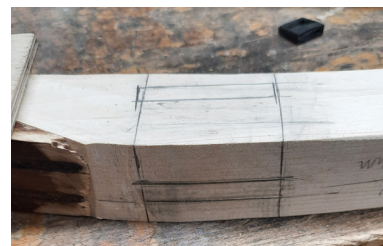
Toolijala rekonstrueeritud ja vana osa omavahel kokku liimimine PVA-B3 liimiga ilma rakist kasutamata. Fikseerisin liistunaeladega nii, et liistunaelad läksid läbi uue jala puidu, et mitte rikkuda originaaljalga.

Fikseerisin mõlemad tooli tagumised jalad üksteise otsa pitskruidudega, et nad omavahel ei liiguks paigast. See oli vajalik, et saaksin uue jala toorikule märkida peale õige kuju.

Panustüki tegemine.

Rekonstrueeritud jalale pulgaaugu puurimine ja keeltappide peiteldamine.

Toolu uue jala masin- ja käsitsi töötlemine. Lihvisin lihvkettaga märgitud joonte järgi jala üldise kuju. Kohtade ja kallete jaoks kuhu oli raskem ligi pääseda kasutasin lapikpeitlit ja hõõvliit. Uus jalg pidi vanaga ühte sulanduma ning ei tohtinud välja paista, et toolile on uus jalg loodud.

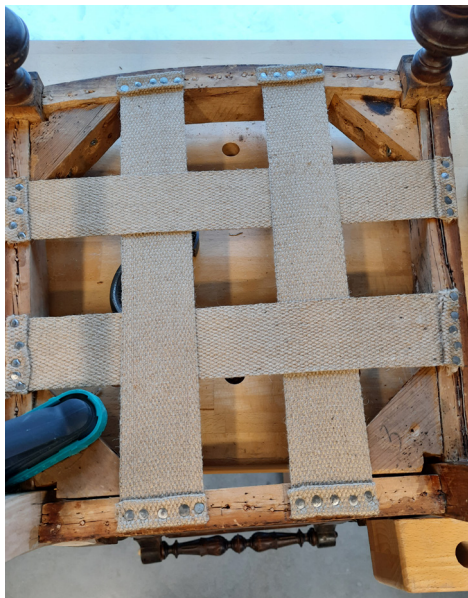
Tool raami kokku liimimine. Selleks, et täita eesmärki, et tool oleks edaspidi koduses kasutuses kasutuskõlblik lisasin tooli raamile nurga ja tugevdusklotsid. Raami kokku liimimiseks kasutasin kondiliimi Titebond, kuid raamisiseste tugevdusklotside jaoks kasutasin PVA-B3 liimi.

Otsisin toolile õiget peitsitooni. Esialgu võtsin valikusse heleda pähkli ja seejärel tumeda pähkli. Lõpptulemuse jaoks sobis kõige paremini tumeda pähkli toon. Katsin tooliraami tumeda pähkli peitsiga svammi abil. Seejärel kruntisin peitsitud pinnaga värnitsa ja tärpentini seguga. Viimasena lakkisin tooli umbes kümne kihi šellaklakk "Lemon"-iga.

Viimistlusele kohtparanduste tegemine, kasutades vahapulkasid pragude ja defektide peitmiseks ja viimistluse ühtlustamiseks.

Sadulavöö paigaldamine, pingutamine, kinnitamine tooliraamile.

Nelja keeruga vedrude kinnitamine sadulavöö ristumiskohtadesse.

Vedrude sidumine jämeda kanepinööriga. Kinnitasin nööri otsad raamile polstrinaelte ja klambritega.

Vedrudele kotiriide kinnitamine ja õmblemine. Peale antud sammu õmblesin tihiniidid, mida piltidel ei ole kuvatud.

Meriheina paigaldamine tihiniitide alla.

Meriheina kihi katmine kotiriidega, selle ajutine kinnitamine ja pealtpoolt läbi õmblemine. Õmbluste pingutamine istudes toolil, et eemadada liigne õhk.

Meriheina vorstikeste lisamisega tooli polstri külgedele kuju andmine. Kotiriide lõpuni kinnitamine.

Kandi õmblemiseks markeeringute tegemine.

Polstril valminud kant ja õmmeldud tihiniidid.

Tihiniitide alla paigaldatud hobujõhv.

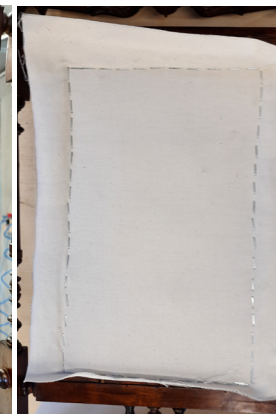
Paigaldas hobujõhvi peale hallivati ja mitkalikihi.

Seljatoe polstri tegemine.

Sarnaselt istme polstrile tegin ka seljatoe polstri. Seljatoe polstril ei kasutanud vedrusid. Samuti kasutasin istme polstiga võrreldes palju õhemat kihti meriheina ja hobujõhvi. Üldine tegemise protsess samasugune.

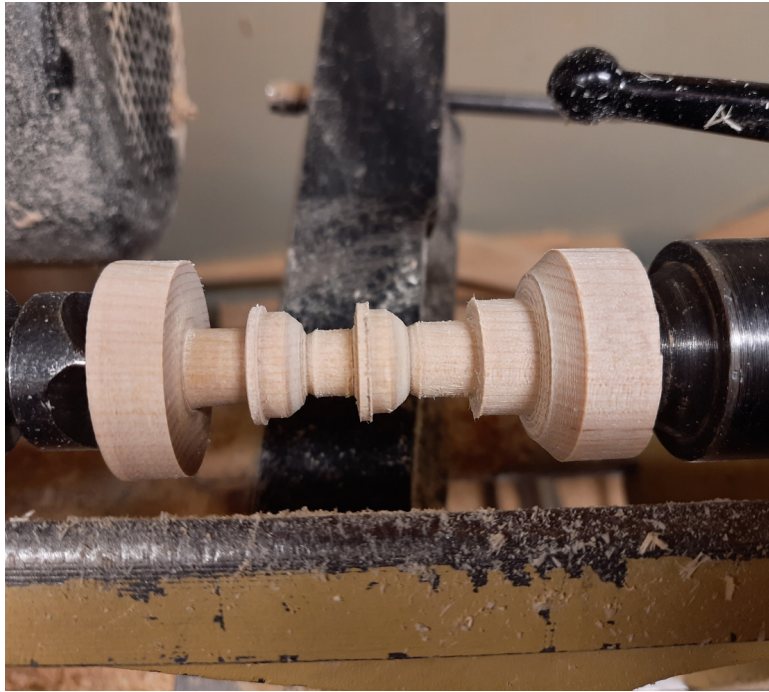

Seljatoe polstri tagumise külje vaade. Kotiride kaetud mitkaliga.

Mitkali kinnitamine seljatoele esialgu nõopnöelte ja seejärel klambritega. Mitkali äärte ära löikamine.

Katteriide juurdelõikus ja seejärel paigaldus istme ja seljatoe polstrile. Kinnitatud klambritega. Katteriide äärde ilupaela liimimine tekstiililiimiga.

Toolil ilunuppude ja küljenupu treimine ja viimistlemine. Nupud lisatud tooliraamile liistunaelte ja PVA-B3 liimiga. Markeerisin naelapead viimistlusmarkeriga ülejäänud nupuga ühte tooni. Ilunupud paigaldatud tooli seljatoe alumisse osasse.

III

PRAKTIKA

Praktikajuhendajaks oli Marek Tarkin. Ta tegutseb Kuressaare ametikoolis. Varem oli Marek ametikoolis ainult polstri õpetaja, kuid nüüd esimest aastat andis õpilastele ka puutöö tunde. Praktikakoht asus Saaremaal Kotlandi külas, umbes 40 km Kuressaarest, Vesikonna talus. Taluõuele oli rajatud restaureerimis töökoda. Praktikal käisin esimese õppeaasta kevadel mai kuus 2 nädalat ja mõned päevad ka augustis. Kokku 129 tundi.

Mida praktikakohast õppisin?

Käisin Mareki juures praktikal esimese kursuse kevadel. Ühe suure osana praktikakohas pidin tegema toolidele ja tugitoolidele polstrit. Kuna polstriga seotud tunnid tulid koolis alles teisel kursusel, siis see oli minu täiesti esimene kokkupuude polstriga. Sain palju huvitavaid teadmisi ka kõvera tooliraami liimimise kohta.

Praktika juures meeldis mulle eriti see, et töötasin ühe kindla komplekti kallal põhimõtteliselt algusest lõpuni - vähemalt tavaliste toolide puhul. Tugitoolide ja sohva puhul sain teha vaid osa.

Kuna tegemist oli esimese korraga teha nii praktikat kui ka polstrit, siis tegin tööd aeglasemini kui praktika juhendaja oleks soovinud. Samas proovisin olla püüdlik ja teha kvaliteetset tööd. Üldjoontes ütlesin, et sain olnud töödega hakkama.

Peamised tööd praktikakohas: Praktikal tegelesin mööblikomplektiga, mis koosnes viiest toolist, kahest tugitoolist ja sohvast. Mööbel oli kase puidust ja Juugend stiilis.

Tegemist oli minu esimese praktikakohaga ning minu tegevused toimusid kõik sama mööblikomplektiga. Mööblikomplekti omanikuks oli Haapsalust pärit ehitusettevõtja, kelle suguvõsasse antud komplekt oli kuulunud algusest saati. Mööblikomplekti kuulusid viis tooli, kaks tugitooli ja sohva. Kogu mööblilt eemaldasid vana viimistlust, sest see oli kohati tugevasti kahjustunud ja ei kannatanud säilitamist algsel kujul.

Toolid olid esialgu osadeks võetud. Liimisin tooliraamid kokku. Siinkohal oli huvitav, millist töövõtet minu praktika juhendaja mulle ette näitas. Alguses panime tappide vahele liimi, tõmbasime tooliraami pitskruvidega kokku, et tapid oleksid kindlalt fikseeritud ja siis pigutasime tooli raami ümber koormarihma. Koolis kasutasime peaaegu alati raami fikseerimiseks ainult pitskruvisid.

Lisaks raami liimimisele ja viimistluse eemaldamisele tegime toolitele panuse tükke, peitsisin, lakkisin ja tegin polstrit.

Tugitoolid peitsisin, lakkisin ja paigaldasid sadulavöö rihmad ja kinnitasin vedrud. Edasi tegi tugitoole juhendaja Marek ise, kuna minu praktikaäeg jõudis lõpukorrale.

Polstri osas tahaksin välja tuua, et minu jaoks oli põnev, et osade polstrite puhul kasutasime seitsme keeruga vedrusid taga ja viie keeruga vedrusid ees. Tooli polstri sisuna kasutasime nende samade toolide seest võetud meriheina.

Sohval puhastasid tappe liimist ja peiteldasid käsitoe uue detaili raamile kinnituvat tappi.

TSUNFTIJÄNES

Tsunftijänes on Tallinnas, Viimsis asuv üks Eesti esimesi restaureerimisega tegelevaid ettevõtteid. Tsunftijänes tegeleb peamiselt mööbli restaureerimise ja polstritöödega. Samuti keeruliste puutööde, nikerduste ja kuldamisega. Soovi korral on fotode või jooniste järgi võimalik tellida mööblikoopiate valmistamist. Lisaks sellele üldine antiikmööbli hindamine, ekspertiis ja müük.

Tsunftijänesese kodulehelt leidsin Vikipeedia viite sõna "Tsunftijänes" tähendusele. Tsunftijänes oli käsitöeline, kes ei soovinud kuuluda tsunfti või teda sinna ei võetud. Oma ettekujutuses tundub selline vabameister isikuna, kellel olid enda põhimõtted ja oma töövõtted. Kuna tsunfte sellisel kujul tänapäeval enam ei eksisteeri, siis on kõige parem õppida just oma ala meistritelt.

Praktikakohas oli tööl 5 inimest, kes igaüks spetsialiseerus pigem ühele valdkonnale. Alati oli võimalik kellegi poole oma murede ja küsimustega pöörduda ja saada huvitavaid uusi teadmisi. Praktikati tegin Tsunftijäneses kokku 228 tundi.

Peamised tööd praktikakohas

- Tammepuidust altarikapp - pärit Vene õigeusu kirikust. Tegelesin viimistluse eemaldamise ja kapi transpordiks pakkimisega.
- Väike juugend stiilis salongi laud Karjala kase spoonist jalgadega - põrandavärv eemaldamine, laua lihvimine ja peitsimine.
- Juugend stiilis Peterburis toodetud toolid - Ülesanded sisaldasid toolide lahti võtmist, ilu-naelte ja naelte eemaldamist, lihvimist, raami liimimine.
- Rotangiga kasest toolid - rotangi paigaldamine
- Viimi e. Thorneti tool - tooli lahti võtmine, liimimine, vana viimistluse eemaldamine
- Mahagon spooniga kaetud väike kapp - kapp kuulub Paide muuseumile. Ukse tahvel ja sahtel kaetud pähkli spooniga - värvi eemaldamine, liimimis- ja lihvimistööd
- Kapp peamiselt tamme spooniga, kuid äärtes oli pähkli spoon - samuti kuulus Paide muuseumile. Töödeks vana viimistluse eemaldamine, spooniparandused.
- Kaasaegne diivan - murdunud detaili parandus ja rekonstrueerimine
- Rokokoo stiilis tugitool - lahti võtmine, uute panustükkide tegemine
- 3-pulga tool - liimimine ja viimistluse eemaldamine

Mida praktikakohast õppisin? Õppisin kasutama erinevas suuruses ja kujuga kaaplehti viimistluse eemaldamisel. Õppisin viimistluse eemaldamist nikerdustelt altarikapi töö puhul ja muudelt keerulistelt pindadelt. Paigaldasin esmakordselt rotangi. Õppisin kiiludega eemaldama vineeri sahtli põhjadelt aga ka tooli istumisplaatidelt. Puustusin kokku keeruliste pindade kokku liimimisega, polstrinaelade kiirema eemaldamisega kasutades tange, kuumhaamriga spooni kinni surumist. Viimase puhul selgitas juhendaja, et triikrauaga ei pääse kõikidesse lohkudesse ligi.

Praktikalt ootasid huvitavaid ja mitmekülgseid töid ning minu ootused rahuldati. Tänu praktikakoha tööde mitmekülgseusega sain aimu erinevatest mööbli ajastu stiilidest. Tunnen end nüüd kindlamalt ajastute määramisel.

Praktikajuhendaja oli professionaalne ja ükski töö ei valmistanud raskusi. Arvan ise, et sain kõikide antud ülesannetega päris edukalt hakkama.

Tammepuidust altarikapp oli praktikakoha kõige huvitavam töö. Tegemist oli suure kapiga, millel oli väga palju erinevaid nikerdusi. Kapp on valmistatud umbes 1850-1870 aastatel. Kapp oli nii kõrge, et töökotta mahtumiseks monteeriti lahti ülemine nikerdustega osa.

Mina sain töö käigus osaleda nii palju, et eemaldasin vana viimistlust ja lõpus aitasin kappi pakkida transpordiks. Kuigi ma ise sain tegelda vaid väiksema osaga kogu tööst, siis ikkagi oli väga tore meel, et millegi nii uhke kallal lubati üldse kaasa aidata. Kindlasti oli see üks esimesi töid, mis tekitas suurt aukartust vana mööbli ees.

Viimistluse eemaldamisel nikerdustelt oli esialgu plaan kasutada

keemiat, kuid lõpuks otsustati selle vastu. Kasutasin väikese nurgaga erinevas moodsus kauplehti. Kaabitav pind jäi viimistluse eemaldamisel rasvane, kuna kappi oli regulaarselt vahatatud.

Lisaks viimistluse eemaldamisele, millega abistasin mina, oli vaja veel teha spooni parandusi, puidulõike tegemine ühele nikerdetaillile, töö lihtsustamiseks võtsime kapi osadeks ja lõpuks tehti kappile täiesti uus viimistlus.

Altarikapp oli pärit Liivalaia tänaval asuvast Vene Õigeusu Kirikust, kuhu restaureeritud kappi võib imetlema minna. Kappi sooviti restaureerida kindlaks kirikuga seotud pühaks ja seega oli tegevustel üpriski kiire tähtaeg.

Juugend stiilis salongilaud. vajas täielikku viimistluse eemaldamist ja uut viimistlust. Viimistluse eemaldamiseks kasutasin kaaplehti. Lihvisin lauaplaadi masinaga ja jalad lihvpaberiga. Peitsisin heleda peitsiga

Paide loodavasse muuseumisse kuuluv väike mahagonspooniga kaetud väike kapp, millelt värvikihi alt tuli välja uksetahvilil pähklispoon.

Rokokoo stiilis tugitool. Eemaldasin tugitoolilt polstrit. Huvitavaks tegi töö see, et raami tugevdamiseks pole kasutatud puidust nurgaklotse vaid rauast sepiostatud nurki.

Rotangit sain paigaldada kahele erinevas stiilis toolitüübile. Parempoolne tool oli tammepuidust, kuid kummagi toolikomplekti stiili ei oska täpselt määratleda.

Rotangi paigaldamiseks pidin seda esialgu umbes pool tundi vees leotama. Vasakpoolsel pildil on näha, et heledam rotang on juba kuivanud, kuid tumedam rotang on tegelikult veel alles märg.

Seljatoel on rotang kinnitatud tikkudega, istmeosal klambritega. Tikkudega kinnitatud rotangi kiud oli vaja eelnevalt äärtest lahti arutada ja peale tikkude lisamist nende peitmine lindi alla.

Tegemist on Juugend stiilis Peterburi päritolu toolidekomplekti-ga. Kompleti kuulus kuus tooli. Arvan, et tegemist oli tammega, kuid juhendajalt konkreetset kinnitust ei saanud.

Toolid vajasid vana polstri eemaldust. Tooli seljatugi oli origi-naalselt rotang, kuid aja vältel on sinna tehtud nahkpolster. Klient soovis, et uus polster oleks samuti nahast, mitte rotang nagu originaalil. Rotang tuli välja vana polstri eemaldamisel.

Eemaldasin vanad polstri- ja ilunaelad ettevaatlikult. Taastasi-me lõpuks ka polstrinaelad, et saaks neid uuesti kasutada.

Võtsin lahti rauast nurgikuid, mis olid kinnitatud kohati naelte ja kohati kruvidega. Eemaldasin toolitelt vanat viimistlust ja lii-misin tooliraame kus see oli tarvilik.

Juugend stiilis toolidel oli all põhjas originaalne meistrimärk, mis kinnitab toolide originaalsuse ja päritolu. Samuti on tõenäoline, et tool on varem osa-lenud oksjonil. Praktika juhendaja ütles, et antud stiilis põhja all riidel olev number on tavaliselt viide oksjonil osanemisel.

IV

KOKKUVÕTE

Vana mööbli uuele elule aitamine tundus nii huvitav, et soovisin ise ka osata restaureerida. Vanal mööblil on väärikust ja tunda meistrite kätt.

Hea oli harjutada erinevaid proovitöid erinevatel puidutoorikutel. Kui läks midagi valesti, siis sai uuesti teha. Vana ja väärika mööbli kallale asudes tekkis aukartus, et äkki rikun midagi kardinaalselt ära. Sellepärast oligi hea omandada õigeid töövõtteid ja oskusi proovitöödena.

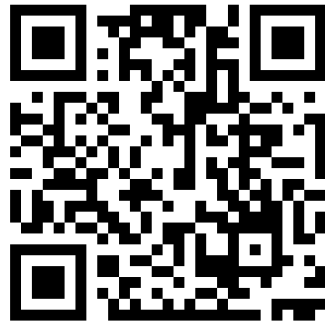
Kooliaeg jäi lühikeseks, et saada täielikku ülevaadet erinevatest töödest, mis võivad edaspidi restaureerides ette tulla. Seda kompenseeris praktikal osalemine. Kõik õpitu ei anna veel kindlustunnet, et peale koolilõpetamist hakkab kohe klientidelt tellimusi vastu võtma. Tunnen, et mõnda aega veel harjutaks õpipoisina ja omandaks üha uusi oskusi.

Kindlasti saan hakkama : toolide osadeks võtmisega, viimistluse maha ja peale kandmisega, naelte ja kruvide eemaldamisega, väiksemas mahus spooni parandustega, uue polstri tegemisega, rotangi paigaldamisega. Harjutamist tahavad keerulisemate puidulõigete ja panuste tegemine, suure mahulised spoonimis tööd, treimine, uute detailide valmistamine, mõõtude õige ja täpne märkimine.

Minu puhul edasi viiv jõud ei ole lause 'mõttele ise, tee ise'. Kui ei ole varem teinud või mõnda tööriista kasutanud, siis on keeruline välja mõelda, kuidas midagi peaks tegema, kasutama. Kuna meie praeguses elus kehtib lause 'aeg on raha', siis keerulisemalt olukordadele lähenedes me raiskame aega ja raha. See on tore, kui meid juhendatakse kohe aega raiskamata asju õigesti tegema.

Õpetaja Svenilt käib minuga nüüd kaasas lause 'silm näeb ja käsi teeb'. See oli seotud mööbli puhastamisega, aga tuli kaasa sujuvalt igapäeva ellu.

Olen tänulik oma õpetajatele ja juhendajatele sellel käidud teel.

Skännige sisse QR-kood, et lugeda täpsemalt erinevate tööde restaureerimisest, praktikatöödest ja detailsemalt lõputööst või külastage allolevat aadressi
<https://1drv.ms/u/s!AmG52Pzt7q40sj2ioAb0JnGpyjVC?e=VFU-80X>

VIITED

<https://i.pinimg.com/236x/20/1b/bc/201bbca74e253d9ed7abc8ba98e40208>

<https://et.wikipedia.org/wiki/Historitsism.jpg>

<https://et.wikipedia.org/wiki/Uusgootika>

https://et.wikipedia.org/wiki/L%C3%B6%C3%B6ne_m%C3%B5is

<http://www.mois.ee/saare/loone.shtml>